

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

Endelig utkast

Program

Nordland Venstre,
Fylkestingsvalget 2023

Til medlemmer og lokallag i Nordland Venstre.

Programkomitéen legger med dette frem endelig utkast til program for fylkestingsvalget i 2023. Komitéen har tatt med seg gode og viktige innspill fra medlemmer, lokallag og diverse samfunnsaktører. Det endelige utkastet har tatt inn i seg endringsforslag og tilpasninger.

Det endelige utkastet er forsinket, men legges nå frem til behandling i lokallagene. Programmet skal vedtas av årsmøtet i mars 2023.

Endringsforslag til endelig utkast må være spesifikke, merkes med sidenummer og linjenummer og registreres via denne linken innen 11. mars 2023: <https://forms.gle/LB1RfGoU4NGMyEqP8>. Lokallag og medlemmer kan levere endringsforslag.

Komiteens medlemmer:

- Bjørn Værnes Fiske
- Cathrine Mortensen
- Per Elling Braseth-Ellingsen
- Johanna-Franziska Wika
- Georg Enga (vara)
- Ida Gudding Johnsen

På vegne av programkomitéen

Ida Gudding Johnsen

Leder

1	Innhold	
2		
3	1. SAMMEN TAR VI NORDLAND FRAMOVER	4
4	2. NORDLAND, NATURLIG VIS.....	4
5	b) Mer fornybar energi	5
6	c) Sikre naturmangfold	6
7	d) Miljø, bærekraft og avfallshåndtering	6
8	3. UTDANNING FOR FRAMTIDA.....	7
9	a. Videregående skole	7
10	b. Samarbeid mellom skole og arbeidsliv	8
11	c. Fagskoler og OPUS.....	9
12	d. Fylkeskommunen som medspiller for høyere utdanning i fylket	9
13	4. MODERNE OG GRØNN SAMFERDSEL I NORDLAND.....	9
14	a. Gang og sykkel	10
15	b. Buss og kollektivtransport.....	10
16	c. Ferjer og båttruter.....	11
17	d. Veg og bane	11
18	e. Luftfart	11
19	f. Bredbånd	12
20	5. NORDLENDINGER I HELE VERDEN- KOM HIT!	12
21	6. MANGFOLDIG OG FRITT KULTURLIV	13
22	7. FOLKEHELSE, IDRETT OG FRIVILLIGHET	14
23	8. TANNHELSE.....	15
24		
25		
26		

1. SAMMEN TAR VI NORDLAND FRAMOVER

Vi har et fylke fullstappet med muligheter. Vi må inkludere flere for å få realisert disse mulighetene. Nordland utvikles ikke av politikernes, men av folk og bedrifter. Det skal være godt å bo her, og målet er at flere skal gjøre nordlending av seg. Det klarer verken Venstre eller andre parti alene å sørge for. Men sammen med andre, ved å samarbeide både på tvers av politiske skillelinjer, sektorer og andre barrierer, lover vi å gjøre det beste ut av det.

Vi er ikke fornøyd med hvordan fylkeskommunen fungerer. Vår prinsipielle holdning er at makt og avgjørelser alltid bør flyttes så nært folk som mulig. Det er et argument for det fylkeskommunale nivå. Samtidig er det vårt inntrykk at nordlendinger flest føler seg nærmere knyttet til Stortinget og det som skjer der, enn til fylkespolitikken. Til tider kan man få inntrykk av at fylkestinget er til mest for fylkespolitikernes skyld.

Det vil vi i Venstre endre på. Vi vil ta fylket tilbake til nordlendingene, så lenge fylkeskommunen eksisterer. Helst vil vi at hele Nord-Norge skal være én region, én kraftfull stemme i nord, men inntil det skjer skal vi gjøre mer ut av Nordlands folkevalgte organ. Det trenger vi din stemme og hjelp til.

Vi vil kaste fylkesrådet, både det som sitter nå, og hele konseptet fylkesråd. Vi vil at makta skal være i det åpne fylkestinget, i stedet for bak lukkede dører i fylkesrådsmøtene. Vi vil gjeninnføre formannskapsmodellen slik at flere inkluderes i demokratiet. Og vi vil gjøre en skikkelig gjennomgang av kostnader og ordninger knyttet til fylkesdemokratiet.

Vi vil undersøke om det er hensiktsmessig å bruke så mange ressurser som vi gjør på å opprettholde det regionale folkevalgte nivået. Vi vil røske opp i etablerte maktstrukturer som vi mener samler for mye makt på for få hender. Vi vil inkludere flere i fylkesdemokratiet, for å se om det er verdt å holde liv i.

Venstre mener sittende fylkesråd har vært for passive i det grønne skiftet, for dogmatiske i spørsmål om utdanningsstruktur og for negative til alt de ikke selv har funnet på. Etter å ha brukt åtte år på å svartmale regjeringen og fraskrive seg ansvaret for tingenes tilstand i Nordland, er det på tide at makta byttes ut.

Vi går til valg for å trykke hardere på pedalen, og vi trenger din stemme for å ta oss framover.

Med dette ønsker vi oss din stemme ved valget neste år. Godt valg!

2. NORDLAND, NATURLIG VIS

Klimaendringer og tap av natur og arts mangfold er Nordland og verdens største utfordring, som krever en radikal omstilling av samfunnet og justering av vår adferd. Å kutte klimagassutslipp, bevare naturen og forvalte jordens ressurser på en bærekraftig måte er nødvendig for å sikre Nordland og jorda for generasjonene som kommer etter oss, men gir også nye muligheter for god livskvalitet og verdiskaping for oss, her og nå.

Venstre vil gjøre det enklere for alle i Nordland å velge grønt. Det er summen av små og store grønne handlinger og tiltak som skal gjøre Nordland til et bedre fylke for oss alle.

Nordland har et særlig godt utgangspunkt for å lykkes med omstillingen, men det krever aktiv og god ledelse.

I saker som utløser konsultasjonsplikt om samiske interesser (f.eks. mineral, havbruk, natur m.m) skal fylkeskommunen være tidlig ute med forankring og konsultasjoner, og praktisere full åpenhet i disse prosessene.

1 **a) Kutte klimagassutslipp**

2 Nordland fylke har satt seg ambisiøse klimamål, men arbeidet for å nå dem må intensiveres.
3 Dette krever kraftfulle tiltak på alle områder.

4 Som innkjøper har fylkeskommunen en sterk muskel i klimakampen. Den må brukes.
5 Nordland har et særskilt ansvar for å legge til rette for utslippsfri skipsfart og nødvendig
6 infrastruktur. 34 prosent av utslippene i Nordland kom fra sjøfart i 2019. Av dette utgjorde
7 passasjertrafikk aller størst andel.

8 Nordland Venstre vil:

- 9 - Innarbeide Nordland fylkeskommunes forpliktende mål for klimakutt i klimabudsjett og
10 klimaregnskap som underlegges revisjon
- 11 - At Nordland fylke skal stille klimakrav til alle innkjøp
- 12 - At all kollektivtransport i Nordland skal være utslippsfri, og det skal alltid lønne seg å
13 velge grønt
- 14 - At alle byggeprosjekter i fylkets regi skal være klima- og miljøvennlige, med
15 utslippsfrie byggeplasser og anleggsplasser
- 16 - At alle nybygg i fylkeskommunal regi skal være minimum karbonnøytrale, helst
17 karbonpositive
- 18 - At klimagevinsten i rehabilitering fremfor riving alltid skal vurderes i
19 fylkeskommunens eiendomsprosjekter
- 20 - At det skal installeres solenergi på fylkeskommunens bygningsmasse
- 21 - At fylkeskommunens kompetanse innenfor klimaarbeid- og planlegging skal komme
22 kommunene til gode
- 23 - At Nordland fylkeskommune skal bygge nettverk med regionens næringsliv og
24 offentlige virksomheter som ønsker å fremme grønn verdiskaping og redusere sine
25 klimagassutslipp.

27 **b) Mer fornybar energi**

29 Nordland fylke har et stort konkurransefortrinn som kraftfylke, og fylkeskommunen må jobbe
30 for at våre kraftressurser gir lokal verdiskaping og klimagevinst. Utbygging av mer fornybar
31 kraft vil være helt nødvendig de neste årene dersom vi skal nå klimamålene. Samtidig må
32 politikerne sette klare grenser for hvor utbygging kan skje, og alltid balansere hensynet til
33 naturen opp mot behovene for mer fornybar kraft.

35 Nordland Venstre vil:

- 36 - At det skal lønne seg å ruste opp og utvide eksisterende vannkraftverk som bidrar til
37 økt produksjon av fornybar energi i.
- 38 - At det skal utformes en regional plan for vindkraft på land i Nordland
- 39 - At fylkeskommunen skal stille seg positiv til utbygging av vindkraft på land og til havs,
40 men alltid balansere utbyggingene opp mot biologisk mangfold, gytefelt,
41 urfolkshensyn og friluftsliv
- 42 - At fylkeskommunen skal være best i klassen i bruken av konsultasjonsplikt om
43 samiske interesser, og åpenhet rundt disse prosessene

- Kreve bred og grundig kartlegging av miljøverdier og eksisterende næringsinteresser for å unngå konflikter og tilrettelegge for sameksistens når nye vindprosjekter skal behandles
- Ikke bygge ut vernede vassdrag
- Endre plan- og bygningsloven slik at kraftkrevende etableringer over en viss terskel skal vurderes av fylkeskommunen opp mot øvrig samfunnsnytte av etableringen
- Jobbe for et regelverk som gjør det lønnsomt å videreforedle energien i regionen
- Jobbe for å løse opp i flaskehalser i kraftnettet som hindrer etableringer av kraftkrevende arbeidsplasser og infrastruktur i fylket
- At takflater på fylkeskommunale bygg så langt som mulig skal benyttes til energiproduksjon eller utformes aktivt
- Stille strenge miljøkrav til eksisterende og framtidig industri, og samtidig sikre finansiering til miljøtiltak gjennom for eksempel Enova og klimafondet
- Styrke arbeidet med samfunnssikkerhet og klimatilpasning, blant annet gjennom å støtte kommunal planlegging, god samfunnsplanlegging og å redusere vedlikeholdsetterslep

c) Sikre naturmangfold

Natur- og kulturverdier må komme først og være premiss for vekst og utvikling i Nordland. Skogvern, jordvern og marine verneområder er den sikreste måten å bevare biologisk mangfold, og samtidig fortsette lagringen av CO2 noe som gir stor klimagevinst.

Nordland Venstre vil:

- Ta vare på det biologiske mangfoldet i Nordland ved grundigere kartlegging og gjennom aktiv bruk og vern
- Ha strengere og mer aktiv forvaltning av eksisterende marine verneområder, som f.eks Saltstraumen i Bodø
- Jobbe for å få på plass flere marine verneområder
- Si nei til utbygging som reduserer arealet av dyrkbar mark, matjord og myr

d) Miljø, bærekraft og avfallshåndtering

I Nordland skal hensynet til ville dyr og plantearter, på land og i vann, tillegges avgjørende vekt og verdi når det skal gis tillatelse til utslipp av kjemikalier eller giftige stoffer fra næringer slik som gruvedrift og havbruk.

Vi må bruke ressursene våre flere ganger, og redusere forsøpling ved å fremme gjenbruk. Det må jobbes systematisk og på alle nivå for å redusere mengden plast i havet.

Nordland Venstre vil:

- Redusere matsvinn i fylkeskommunens egne virksomheter
- Håndheve prinsippet om at forurensere betaler
- Samarbeide med avfallsselskapene for oppsamling og håndtering av avfall i hav og langs strender.

- Sikre at gamle miljøgiftutslipp kartlegges og ryddes opp i

3. UTDANNING FOR FRAMTIDA

Løsningen på de fleste utfordringene vi står overfor i Nordland, er kunnskap. Kunnskap gir folk større frihet til å kunne ta egne valg. Kunnskap utjevner sosiale forskjeller slik at alle får likere muligheter. Kunnskap skaper arbeidsplasser, nye produkter og tjenester, løser klimautfordringer og pandemier. Den beste måten å bekjempe utenforskap på er kunnskap, fordi kunnskap gir enkeltmennesker flere verktøy til å bestemme over egen framtid.

Vi vil gi barna og barnebarna våre de beste forutsetningene for å lykkes. Det krever både fleksibilitet og kvalitet i alle stadier av utdanning og forskning: Mer frihet, mer ansvar, flere muligheter og mindre politisk styring av hverdagen for elev og lærer.

Læring skjer hele livet. Nordland og samfunnet endrer seg mye raskere nå enn for bare en generasjon siden. De fleste må forvente at en eller annen form for kompetanseheving vil være nødvendig i fremtiden for den jobben de har eller ønsker seg. Mulighetene for å utvide kompetansen sin må være gode for nordlendingene, uansett hvor de bor.

a. Videregående skole

I Nordland har vi 17 videregående skoler, og videregående skoler er et av fylkeskommunens viktigste ansvarsområder. For Venstre er utdanning et høyt prioritert område, og vi har politikken som vil bidra til å redusere frafall og få flere til å fullføre utdanningsløpet sitt med gode resultat.

Dyktige lærere er det viktigste for å sikre opplæring av god kvalitet på alle skoler. Vi vil se flere lærere med ulik fagbakgrunn, og sikre at eleven har kvalifiserte lærere i all undervisning. Vi vil gi flere lærere kompetansepåfyllet de ønsker. Videregående skoler i Nordland skal være en attraktiv arbeidsplass for kompetente lærere.

De tjenestene fylkeskommunen har ansvar for, og da særlig videregående opplæring, må få anledning til å ta sitt samiske språkopppdrag på alvor. Det betyr at de må ha ressurser og kompetanse til å tilby likeverdige språktjenester og undervisning.

For å sikre nok lærerkrefter med samisk språkkompetanse må fylkeskommunen selv, og i samarbeid med andre aktører, prioritere rekruttering, utdanning og å beholde samiske lærerkrefter i Nordland.

Nordland Venstre vil:

- Ha fritt skolevalg
- Fjerne aldersgrensen for å kunne ta ordinær videregående opplæring, som tvinger mange flyktninger og asylsøkere fra distriktene og til byene og OPUS for å kunne ta utdanning
- Sikre en mykere overgang for elever i fare for å falle ut av vgs ved å la miljøarbeidere følge elever fra ungdomsskolen over til de første ukene på vgs
- At prinsippet om tidlig innsats og forsterket opplæring også skal gjelde i vgs
- Gi elever større valgfrihet i vgs, ved å sikre mer fleksibelt utdanningsløp
- Sørge for god psykososial oppfølging av elever som sliter med lett tilgjengelig skolehelsetjeneste på skolen; bygge lag rundt eleven

- Finne gode løsninger for ungdom som ikke er i vg opplæring, gjennom styrking av oppfølgingstjenesten, og tilrettelegge alternative opplæringsarenaer
- Videreføre «Steigen-modellen» for videregående opplæring i bedrift, og se på muligheten for å gjøre denne ordningen gjeldende for hele Nordland
- Sikre elevtjeneste-rettighet for lærlinger
- At det skal være enklere å kombinere praktisk arbeid og teori på yrkesfaglinjer. Allerede fra første trinn skal man få praktisk erfaring med faget sitt.
- At utstyrsparkene ved skolene tilsvarer de man finner i arbeidslivet
- Sørge for fortsatt drift av eksisterende Newtonrom
- Gi alle elever som ikke har fullført fagopplæring et individuelt utformet kompetansebevis, og/eller gi elever mulighet til å få verna arbeidstrening via NAV
- Legge til rette for at det blir enklere for elevene å skifte studieretning fra studiespesialisering til en yrkesutdanning og vice versa
- At fullføringsreformen trer i kraft for skoleåret 2023/24, og fylket får økt finansiering
- Styrke rådgivingstjenesten og stille krav om egnethet og formell rådgiverkompetanse
- At fylkeskommunen skal ta større økonomisk ansvar for skolehelsetjenesten
- Avvikle ruskontrakter og sikre at ungdom enkelt kan oppsøke informasjon og oppfølging
- Ivareta elevers rettssikkerhet ved å ikke tillate narkotikaaksjoner med politihund eller kameraovervåking på vgs
- At det skal bli enklere å opprette nye linjer som næringslivet og elever etterspør
- At kvalitet og kompetanse skal veie tyngst i saker som omhandler endringer i skolestruktur
- Øke innsatsen for samisk språk på fylkets videregående skoler
- At Knut Hamsun VGS på Hamarøy og Mosjøen VGS sin filial i Hattfjelldal får status som statsfinansierte lulesamiske og sør-samiske videregående skoler.

b. Samarbeid mellom skole og arbeidsliv

Et godt samarbeid mellom skolene og arbeidslivet i Nordland er viktig, både for elevene og næringslivet. Næringslivet trenger at elevene vet hvilken kompetanse som etterspørres i arbeidslivet. Elevene trenger praksis for å bli gode fagfolk. For bedriftene kan det være både ressurs- og tidkrevende å følge opp lærlinger. Derfor må det bli enklere og rimeligere for bedriftene å ta inn lærlinger.

Nordland Venstre vil:

- Fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger
- Øke lærlingtilskuddet til næringslivet
- Etablere læreplasser i staten og kommunene
- Stille krav om å bruke lærlinger ved offentlige anbud
- Sikre gode tilbud, både for unge og voksne, innen tradisjonelle håndverksfag og små eller kulturelt verneverdige fag
- Utbedre regelverket rundt utlysning av anbud slik at det kommer tydelig fram at bedrifter som har tatt inn lærlinger vil kunne ha et fortrinn
- utvide lektor II-ordningen til å inkludere flere fag slik at man får andre fagpersoner enn lærere inn i skolen
- Være positiv til private initiativ som styrker utdanningstilbudet, opprettelse av internasjonalt orienterte studieløp som for eksempel IB-linjer

c. Fagskoler og OPUS

Høyere yrkesfaglig utdanning er en kortere og mer yrkesrettet videreutdanning enn det som tilbys ved høyskoler og universiteter. Fagskoleutdanning betegnes ofte som «arbeidslivets utdanning», fordi utdanningstilbudet drives og utvikles i nært samarbeid med arbeidslivet. Dette gir gode muligheter til å skreddersy utdanningene til løpende behov for kompetanse i arbeidslivet, og det gir studentene en svært relevant utdanning. Fagskoleutdanningene, som har som formål å være fleksible og yrkesrettede og tilpasset ny teknologi og nye trender og behov i arbeidslivet, spiller en helt sentral rolle for å møte kompetanseutfordringene i Norge. Det er høy etterspørsel etter yrkesfaglig kompetanse i Nordland fylke og fagskolen møter etterspørselen gjennom å tilby yrkesfaglig spisskompetanse innen flere viktige fagfelt.

OPUS, opplæring og utdanningssenter har som hovedoppgave å tilrettelegge voksnes opplæring og kompetanseutvikling. Det varierer fra kortere kurs, til hele opplæringsløp og prosjekter med flere partnere og større omfang.

Nordland Venstre vil:

- Bygge ut fagskoletilbudet og gi flere mulighet til å velge høyere yrkesfaglig utdanning
- Gjennomgå finansieringen av tekniske og helse-og sosialfaglige fagskoler for å sikre at det ikke er noen usaklig forskjellsbehandling i finansieringa
- Stimulere til tettere samarbeid mellom skoleeiere og med næringslivet for å heve kvaliteten og sikre praksisnær utdanning
- At rådgivningstjenestene på skolene får mer kunnskap om muligheter innenfor fagskolene
- Forenkle systemet slik at fag fra fagskolen i større grad kan gi fritak for enkelte fag i en høyere grad fra universitetet eller høgskolesystemet.

d. Fylkeskommunen som medspiller for høyere utdanning i fylket

Nordland har store muligheter. Samtidig er situasjonen for oss i fylket at vi trenger flere folk – ikke minst med relevant kompetanse innen nye næringer, utdanning og helse. Venstre vil arbeide for Kunnskapens hus hvor fylkeskommunen i samarbeid med kommunene og universitetsmiljø i inn- og utland kan etablere arbeidsplasser og studieplasser innen forskning og høyere utdanning.

Nordland Venstre vil:

- Se på mulighet for campus i Svolvær/Kabelvåg
- Fortsette sitt tett og gode samarbeid med universitetene og forskningsmiljøene i landsdelen, både gjennom direkte støtte til vitenskapelige stillinger og kobling mellom næring og forskning.
- Videreføre og styrke internasjonalt samarbeid i utdanningssektoren

4. MODERNE OG GRØNN SAMFERDSEL I NORDLAND

Vi står overfor flere store utfordringer i samferdselssektoren i Nordland de neste årene. Etterslepet på fylkesveger, behov for miljøvennlige alternativer på buss, hurtigbåt og ferje. Det trengs bedre tilrettelegging for myke trafikanter i byene og tettstedene rundt om i Nordland.

1 Gode samferdselsløsninger er en forutsetning for at næringsliv og arbeidsmarkedene skal
2 fungere best mulig. For å sikre gode løsninger i hele fylket er vi nødt til å se på ny teknologi
3 for å løse utfordringene fylket står foran.

4 God og fleksibel infrastruktur innenfor veg, kollektivtransport og kommunikasjon er en viktig
5 faktor for levende samfunn i hele fylket. Hvis den lokale snekkerbedriften er avhengig av at
6 hurtigbåten tar gods vil Venstre legge vekt på det. Om den lokale ungdomsklubben har
7 behov for at bussen går 10 minutter tidligere vil Venstre gjøre det vi kan for å få det til.

8 Det er folk som bor og bruker kollektivtransporten og infrastrukturen som best vet hva som
9 skal til for å gjøre tilbudet bedre.

11 **a. Gang og sykkel**

13 Det å være fysisk aktiv er viktig for folkehelsen. At flere går og sykler vil være med på bedre
14 helse i befolkningen. Det vil samtidig bedre luftkvaliteten, støy og redusere klimautslippene.

15 Venstre ønsker en satsning på gang- og sykkeltraseer, og legge til rette for
16 mikromobilitetsløsninger i samarbeid med allerede eksisterende kollektivtransport.

17 Nordland Venstre vil:

- 18 - Bygging av gang- og sykkelveger skal prioriteres langs fylkesveier i tettbygde strøk og
19 langs skoleveger og strekninger med mye trafikk.
- 20 - Sikre god drift og vedlikehold av gang- og sykkelveger hele året.
- 21 - I områder med stort potensial for økt sykling skal det prioriteres og bygge
22 gjennomgående sykkelruter.
- 23 - Det skal legges til rette for økt bruk av sykler, el-sparkesykkel, bysykler o.l. i
24 forbindelse med knutepunkter.

26 **b. Buss og kollektivtransport**

28 Det skal være attraktivt og enkelt å velge bussen i Nordland. Venstre vil fortsette arbeidet
29 med å styrke bussene, særlig rundt byene og knutepunkt i fylket. Det skjer en rask utvikling
30 og innovasjon knyttet til kollektivløsninger, denne må Nordland være med på. Skal vi sikre et
31 godt kollektivtilbud i hele fylket er vi nødt til å se på løsninger med bestillingstransport i
32 distriktene og autonome busser. Nordland Venstre vil at kollektivtransporten skal knytte
33 fylket sammen.

34 Nordland Venstre vil:

- 35 - Senke prisen på månedskort for kollektivtransport med 25 % i byområder, og 50 % i
36 distriktsområder
- 37 - Øke varigheten på enkeltbilletter til tre timer.
- 38 - Legge til rette for at det blir enklere å bruke samme billett på buss, båt og tog innenfor
39 samme sone.
- 40 - At all kollektivtransport i Nordland skal være klimanøytral innen 2030.
- 41 - Etablere bestillingstransport, eller labbebuss, som tillegg til dagens kollektivtransport i
42 distriktskommunene våre
- 43 - Teste ut fleksible billettløsninger, som endrer pris etter hvor mye du reiser.
- 44 - Delta aktivt i utprøving av nye løsninger

c. Ferjer og båtruter

Det er viktig med samordning og videreutvikling av nettet av hurtigbåter, godsbåter og ferger. Venstre vil satse på fornying av fergemateriell til raskere, miljøvennlig og sikker drift. Det er behov for effektive transportløsninger mellom hav og land. For Nordland betyr dette utbygging av effektive transportkorridorer og et godt samarbeid med kommunale og regionale havner og omlastningsterminaler.

Nordland Venstre vil:

- Fortsette satsingen på miljøvennlige ferjer og hurtigbåter.
- Halvere prisen på hurtigbåter i fylket.
- Videreføre kystgodsruter i samråd med lokalt næringsliv.
- Legge til grunn et prinsipp om at lokalbefolkning og fast bosetning skal prioriteres.
- Avslutte eksperimentet med at Nordland fylkeskommune står som eier og reder av skip brukt til kollektivtransport

d. Veg og bane

I Nordland er gode veger en forutsetning for aktivitet og næringsutvikling i bygd og by. Nordland Venstre vil jobbe aktivt for at regjeringen gjør de nødvendige investeringene på Europa- og Riksvegene i fylket slik at flaskehalser og trafikkfarlige strekninger fjernes. Fylkesvegene må oppgraderes og vedlikeholdes slik at de har en standard som bidrar til utvikling og vekst i fylket. Jernbanesatsing må også skje i nord.

Nordland Venstre vil:

- At utbyggingen av E6 gjennom Sørfold startes opp så raskt som mulig
- Arbeide for hydrogen- eller biogass på Nordlandsbanen.
- Arbeide for at E6, E10, E12 og Rv 80 gjennom fylket oppgraderes.
- Sikre vedlikehold av fylkesveger, gul stripe før nye motorvegprosjekter.
- Unngå å bygge ned dyrkbar mark, matjord og myr i forbindelse med samferdselsprosjekter
- Sikre konsultasjonplikt og urfolkshensyn i tilknytning til samferdselsprosjekter

e. Luftfart

Lufthavnstrukturen er viktig for å skape regional utvikling i hele vårt langstrakte fylke. Fly er en del av det kollektive reisetilbudet, og er med på å binde Nordland sammen både internt og mot resten av landet og utlandet. De nye nullutslippsflyene er som skapt for kortbanenettet i Nordland, derfor bør Nordland være pilot for utslippsfrie fly. Samtidig vil vi jobbe for et så godt rutetilbud som mulig i Nordland.

1
2 Nordland Venstre vil:

- 3 - Ikke legge ned flyplasser på kortbanenettet.
- 4 - Øke frekvensen på kortbanenettet.
- 5 - Jobbe for å få el-fly på hele kortbanenettet
- 6 - Utrede muligheten for en ny karbonnøytral/elektrifisert småflyplass i Nord-Salten

7
8 **f. Bredbånd**

9
10 Hverdagen er digital. For at folk skal ha friheten til å bestemme hvor de skal bosette seg, ta
11 utdanning og arbeide, må vi sikre full bredbåndsutbygging og rask utbygging av 4G og 5G-
12 nett over hele Nordland.

13
14 Nordland Venstre vil:

- 15 - Legge til rette for utbygging av bredbånd i områder der det ikke er kommersielt
16 lønnsomt.
- 17 - Legge til rette for god bredbånd og mobildekning, slik at det er mulig å jobbe og
18 studere desentralisert.

19
20 **5. NORDLENDINGER I HELE VERDEN- KOM HIT!**

21 Det grønne skiftet, fiskeri og havbruk, mineralsektoren og reiselivet er blant næringene som
22 gjør at Nordland skriker etter folk og arbeidskraft.

23 Nordland Venstre vil at fylkeskommunen skal ta et større ansvar for kreative grep som bidrar
24 til bolyst, blilyst og rekruttering av folk og kompetanse til Nordland. Uten folk, arbeidstakere
25 og gründere som ønsker å bo i fylket vårt hjelper det lite med mange nye arbeidsplasser.

26 Vi vil at fylkeskommunen skal bidra til at alle kommuner og regioner i Nordland får vist frem
27 hva de kan tilby til befolkning og tilflyttere. Samtidig må fylkeskommunen ta et overordnet
28 ansvar for å markedsføre Nordland nasjonalt og internasjonalt.

29 Venstre vil også at fylkeskommunen tar et større ansvar for å sikre lik tilgang til kompetanse i
30 hele fylket vårt. Dette inkluderer å bidra til etableringen av kunnskapshus rundt om i fylket
31 vårt, hvor folk og arbeidstakere kan ta utdanning, videreutdanning eller kurs uavhengig av
32 om det er på videregående nivå, fagskolenivå eller høyere utdanning.

33 Vi ønsker også at flere av fylkeskommunens tjenester, enheter og arbeidsplasser som i dag
34 er lokalisert i fylkeshovedstaden vurderes desentralisert og spredd utover fylket.

35 Nordland Venstre vil:

- 36 - At fylkeskommunen i samarbeid med regionrådene og kommunene etablerer et
37 prosjekt for å motvirke fraflytting, samt markedsføre mulighetene i fylket vårt mot
38 mulige tilflyttere
- 39 - At alle i Nordland som ønsker det skal ha tilgang til gratis etablerer/gründeropplæring
- 40 - Stille strengere krav til Innovasjon Norge, SIVA og destinasjonsselskapene i Nordland
41 om synlighet og aktivitet i hele fylket

- At fylkeskommunen følger opp vedtatte nærings- og innovasjonsstrategier i Nordland ved å ta initiativ til, finansiere og involvere seg tettere på konkrete prosjekter for å videreutvikle spesifikke næringer eller strategiske fordeler Nordland har. Dette gjelder særlig innenfor energi, industri, fiskeri, havbruk, landbruk, mineral og reiseliv
- At det utformes en egen strategi for å gjøre næringslivet i Nordland klimanøytralt og fornybart
- At fylkeskommunen tar initiativ til å etablere tre pilot-steder for «kunnskapshus» hvor videregående skoler, fagskoler og høyere utdanning samarbeider om å tilby desentralisert utdanning, videreutdanning og kurs for arbeidstakere og folk
- Satse på entreprenørskap som metode i videregående opplæring i Nordland
- At fylkeskommunens lytter mer til lokalt og regionalt næringsliv når de planlegger kollektivtrafikk, linjestruktur og tilbud på de videregående skolene
- Desentralisere flere fylkeskommunale tjenester, enheter og arbeidsplasser
- Ta initiativ til tettere samarbeid og tydeligere arbeidsfordeling mellom ulike aktører som jobber med næringsutvikling i Nordland: kommunene, regionrådene, fylkeskommunen, Innovasjon Norge, SIVA m.m.

6. MANGFOLDIG OG FRITT KULTURLIV

Å bygge et sterkt kulturfylke handler om å la kulturlivet utfolde seg på egne premisser. Det skal finnes solide kulturarenaer der folk bor i Nordland. Skal vi ha et samfunn bestående av rause fellesskap tuftet på toleranse og ytringsfrihet trenger vi pulserende kunst- og kulturmiljøer i både distrikter og byer over hele Nordland.

Nordland skal være et mangfoldig og inkluderende samfunn der skaperkraft, kreativitet og kunst har en sterk egenverdi og bidrar til nye perspektiver, lokal bærekraft, tilhørighet og livskvalitet.

All kultur er ytringer. Et åpent og liberalt samfunn legger til rette for alle ytringsformer. Kulturpolitikken har sitt utgangspunkt i ytringsfrihetens infrastruktur og er viktig for å bygge demokratiet vårt. Kulturen skal være tilgjengelig og speile mangfoldet i samfunnet. Kultur bygger identitet, dannelses og fellesskap. Kulturen skal favne både bredt og smalt.

Kulturpolitikken skal bidra til økt mangfold. Det skal bli enklere og tryggere å satse på kultur og idrett, og vi trenger både topp og bredde. Kulturarven og språket former oss både som enkeltmennesker og som fellesskap. Vi vil ha sterke kulturinstitusjoner og et fritt kulturfelt som blomstrer. Det vil gi oss et mangfoldig tilbud med mange forskjellige ytringer. Enten vi går på festival, teater, bibliotek eller museum: Kulturinstitusjoner er til for alle. Vi vil sikre bredde og mangfold i kulturtilbudet.

Det må finnes inspirerende museer som tar sitt samfunnsansvar på alvor og som bevarer og formidler historier som sier noe om hvem vi har vært – og dermed også noe om hvem vi er nå. Nordland Venstre støtter opp om regionmuseenes selvstyre, og vil ikke sentralisere alle regionmuseene under en felles administrasjon. Over halvparten av oss er engasjert i ulike former for frivillig arbeid. Vi verdsetter mangfoldet og vil gjøre det enda enklere å bli frivillig.

Samisk kultur skal fremmes og støttes opp om gjennom fylkets kulturinstitusjoner: fylkesbibliotek, Nordland teater, den kulturelle skolesekken, UKM m.m. I tillegg bør samiske kulturinstitusjoner ikke diskvalifiseres fra fylkeskommunal støtte, selv om disse får støtte fra Sametinget.

1 Nordland Venstre vil at Nordland fylkeskommune skal ta en tydelig rolle som fremmer av
2 samisk språk, kultur og samfunnsliv. Dette gjelder alle former for samisk, med et særskilt
3 ansvar for lulesamisk, pitesamisk og sørsamisk språk.

4 Likeverd starter med språket - hjertespråket. Derfor vil vi at Nordland fylkeskommune
5 praktiserer praktisk språklikeverd i sin kommunikasjon, kombinert med å støtte faktisk opp
6 om språkarbeidet rundt om i fylket.

7
8 Nordland Venstre vil:

- 9 - Utvide støtteordninger for festivaler og kulturdager
- 10 - Øke bevilgninger for kulturarrangement over hele fylket Vil sikre at innovasjon
11 Nordlands støtteapparat også er tilpasset kulturnæringer i en etableringsfase
- 12 - Utvikle bibliotekene hvor de i tillegg til å være møteplass og felles storstue, kan
13 fungere som folkeverksted.
- 14 - At fylkesbibliotekene ivaretar regionale bibliotekoppgaver og bibliotekutvikling og er
15 bibliotekfaglig rådgiver for folkebibliotekene og bibliotek i de videregående skolene i
16 fylket.
- 17 - Sikre samisk og kvensk kultur gode rammebetingelser og styrke mulighetene for å
18 lære seg samisk og kvensk.
- 19 - At fylkeskommunen i enda større grad enn i dag fremmer samisk språk, kultur og
20 samfunnsliv
- 21 - At Bodø 2024 europeisk kulturhovedstad skal gi varige kulturelle ringvirkninger over
22 hele Nordland.
- 23 - Opprette stipend- og tilskuddsordninger for unge kunstnere og musikere i
24 etableringsfasen.
- 25 - Opprette finansiell støtte til regionale fordypningsprogram for kulturskolene
- 26 - Utvikle distriktsmusikerordningen
- 27 - Beholde og videreutvikle UKM, den kulturelle skolesekken og
28 sceneinstruktørordningen
- 29 - Påvirke statlig etablering av vedlikeholdsfond for å sette i stand verneverdige og
30 fredede kulturbygg.
- 31 - Etablere prøveordning for den kulturelle ryggsekken i barnehagene.
- 32 - Bidra til at museer i Nordland har økonomisk handlingsrom til å være levende
33 samfunns- og kunnskapsinstitusjoner og støtte opp om museenes selvstyre
- 34 - Sikre statlig og fylkeskommunal støtte til regionale kompetansesentre i musikklivet
- 35 - Flytte mer kulturmak ut i regionene, både midler og kompetanse ved å opprette
36 regionale Kulturfond

37 38 7. FOLKEHELSE, IDRETT OG FRIVILLIGHET

39 Frivilligheten og idretten skaper glede, glød og engasjement og bidrar til å løse viktige
40 samfunnsoppgaver som integrering, gode oppvekstmiljøer og folkehelse.

41 Nordland Venstre vil:

- 42 - sørge for at skoler og andre offentlige bygg skal være åpne og gratis for idrett, kultur og
43 frivillighet - både på hverdager og i helgene.

- 1 - jobbe for en regional utjevning av spillemidlene til anlegg for idrett, fysisk aktivitet og
- 2 friluftsliv på landsbasis.
- 3 - støtte utbygginga og utviklinga av lokale og regionale turløyper og andre tiltak som fremmer
- 4 friluftsliv
- 5 - støtte frivillige organisasjoner i arbeidet med inkludering og integrering.
- 6 - bidra til at flere tilbud og tjenester er tilgjengelig for alle
- 7

8 8. TANNHELSE

- 9 Den offentlige tannhelsetjenesten skal ha høy kvalitet og være lett tilgjengelig for
- 10 innbyggerne i Nordland. En del av dette tilbudet er kjeveortopedi.
- 11 For pasienter og foresatte for eksempel i Lofoten er det tungvint, tidkrevende og dyrt og reise
- 12 t/r Bodø for kjeveortopedisk behandling.
- 13 Nordland Venstre vil:
- 14 - rekruttere flere spesialister til fylket, spesielt innen kjeveortopedi
- 15 - tilby et utdanningsstipend til allerede ansatte tannleger som vil spesialisere seg mot binding
- 16 til fylket
- 17 - Narkosetilbudet skal utvides og ventetiden må reduseres ved Nordlandssykehuset i Bodø